

ความชุกชุมและการแพร่กระจายของหอยโข่งทะเล ทางฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย

Abundance and Distribution of Abalones Along the Andaman Sea Coast of Thailand.

อนวัตนันท์ นทีวัฒนา และ สมชัย บุศราวณิช¹

Anuwat Natewathana and Somchai Bussarawit

ABSTRACT

A survey on species, abundance and distribution of abalones along the west coast of Thailand, Andaman Sea from Ranong to Satun Provinces was carried out during July, 1985-April, 1986. A total of 753 individuals of three species, comprising 13 of *Haliotis asinina* Linne, 1758, 130 of *H. ovina* (Gmel, 1791) and 610 of *H. varia* (Linne, 1758), were collected. The mean size of *H. asinina* was 43.8 ± 23.8 mm in shell length, *H. ovina* was 43.6 ± 13.4 mm and *H. varia* was 33.4 ± 9.8 mm. Maximum sizes of the species were as follow: *H. asinina* 80.6 mm, *H. ovina* 75.5 mm and *H. varia* 60.1 mm. Even though *H. ovina* was not the largest size, but they were commonly found in a bigger size than the other two species, approximately 56.9% of the species had the size ranges between 40-59 mm.

Among the three species, *H. varia* was the most abundant and the widest distribution. Maximum abundance was found at Ko Rok, Trang Province. *H. ovina* was the second and found mostly at Ko Lipae, Satun Province and Ko Dam Khwan, Krabi Province. *H. asinina* was only found along the coast of Ko Phuket.

บทคัดย่อ

การสำรวจชนิด ความชุกชุม และการแพร่กระจายของหอยโข่งทะเลทางฝั่งตะวันตกของประเทศไทย ทะเลอันดามัน ตั้งแต่ จ.ระนอง ถึง จ.สตูล ได้ดำเนินการในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2528 ถึงเดือนเมษายน 2529 พบหอยโข่งทะเลทั้งหมด 753 ตัว จำนวน 3 ชนิด คือ *H. asinina*, Linne, 1758, 13 ตัว *H. ovina* (Gemel, 1791) 130 ตัว และ *H. varia* (Linne, 1758) 610 ตัว ขนาดความยาวเปลือกโดยเฉลี่ยของ *H. asinina* มีค่า 43.8 ± 23.8 มม. *H. ovina* 43.6 ± 13.4

มม. และ *H. varia* 33.4 ± 9.8 มม. ขนาดเปลือกยาวที่สุดของ *H. asinina* 80.6 มม. *H. ovina* 75.5 มม. และ *H. varia* 60.1 มม. แม้ว่าหอยโข่งทะเลชนิด *H. ovina* ขนาดความยาวเปลือกจะไม่วายที่สุดเมื่อเทียบกับหอยโข่งทะเลอีกสองชนิดก็ตาม แต่ขนาดที่พบโดยทั่วไปมีขนาดยาวมากกว่าอีกสองชนิด ประมาณ 56.9% ของหอยโข่งทะเลชนิดนี้ที่รวบรวมได้ทั้งหมด มีขนาดความยาวเปลือก 40-59 มม.

หอยโข่งทะเลชนิด *H. varia* เป็นชนิดที่มีความชุกชุมและมีการแพร่กระจายมากที่สุดและพบ

¹ ศูนย์ชีววิทยาทางทะเล ภูเก็ต กรมประมง
Phuket Marine Biological Center, Department of Fisheries

มากที่บริเวณที่เกาะรอก จ.ตรัง *H. ovina* มีความชุกชุมรองลงมา บริเวณที่พบมากคือบริเวณเกาะหลีเป๊ะ จ.สตูล และเกาะด้ามขวาน จ.กระบี่ ส่วน *H. asinina* พบน้อยที่สุดและพบเฉพาะบริเวณเกาะภูเก็ต

คำนำ

หอยเป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย หอยหลายชนิด เช่น หอยแครง หอยนางรม และหอยแมลงภู่ ได้ทำการเพาะเลี้ยงและนำเข้ามาใช้ประโยชน์อย่างมากมาย นอกจากนี้หอยดังกล่าวแล้วยังมีหอยอีกหลายชนิดที่สามารถหาทางพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์อีกได้ หอยโข่งทะเลหรือหอยเป่าถือเป็นทรัพยากรสัตว์น้ำอีกชนิดหนึ่งที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นหอยที่มีราคาแพงและประเทศไทยยังต้องสั่งเป็นสินค้าเข้าเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศ กรมประมงจึงได้เริ่มสำรวจและศึกษาวิจัยหอยโข่งทะเลในน่านน้ำของประเทศไทยเพื่อหาทางพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ทั้งในแง่การบริโภคและเป็นสินค้าออก ผลจากการดำเนินการศึกษาพบว่า ในบริเวณฝั่งอ่าวไทย มีหอยโข่งทะเลอยู่เพียงชนิดเดียว คือ *Haliotis ovina* (Gmel. 1791) (สิริและคณะ, 2429) และฝั่งอันดามันบริเวณเกาะภูเก็ตพบหอยโข่งทะเลอยู่ 3 ชนิด คือ *H. ovina* (Gmel., 1979), *H. asinina* Linne, 1758 และ *H. varia* (Linne, 1758) (อนุวัฒน์ และยอห์น, 2529) นอกจากนี้ ยังได้มีการศึกษาชีววิทยาการสืบพันธุ์ของหอยโข่งทะเลบริเวณจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นอีกด้วย (สมชัย, 2530)

สำหรับรายงานฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจปริมาณและการแพร่กระจายของหอยโข่งทะเลทั้งสามชนิดที่พบทางฝั่งทะเลอันดามันทั้งหมด ตั้งแต่ จ.ระนอง ถึง จ.สตูล เพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาเพิ่มผลผลิตและนำเข้าหอยโข่งทะเลมาใช้ประโยชน์ในอนาคตต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

บริเวณที่ทำการสำรวจ

บริเวณที่ทำการสำรวจและศึกษา คือ บริเวณฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทย ตั้งแต่ จังหวัดระนอง ถึง จังหวัดสตูล (Fig. 1)

วิธีการสำรวจ

การสำรวจเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2528 ถึงเดือนเมษายน 2529 โดยใช้เรือสำรวจประมง 14 เรือยนต์เล็กทำการสำรวจตามเกาะต่าง ๆ และใช้รถยนต์สำรวจในบริเวณรอบเกาะภูเก็ต การสำรวจใช้อุปกรณ์ช่วยหายใจบริเวณผิวน้ำ (snorkeling) และอุปกรณ์ช่วยหายใจใต้น้ำ (Scuba) ทำการสำรวจตั้งแต่แนวปะการังและโขดหินที่ใล้น้ำระดับน้ำในช่วงเวลาน้ำลงต่ำสุดไปจนถึงระดับน้ำลึก 4-5 เมตร ทำการสำรวจเฉพาะในเวลากลางวัน การรวบรวมตัวอย่างหอยโข่งทะเล ใช้มัดคาน้ำ ค้อนและสิ่วสกัดเอาหอยโข่งทะเลออกจากหินและปะการัง หอยโข่งทะเลที่รวบรวมได้นำมาแยกชนิดนับจำนวน วัดความกว้างและความยาวของเปลือกในห้องปฏิบัติการศูนย์ชีววิทยาทางทะเล ภูเก็ต แล้วเก็บดองไว้ในน้ำยาฟอร์มาลีน 10% ตัวอย่างทั้งหมดเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์สัตว์และพืชทะเลศูนย์ฯ ภูเก็ต

ผล

1. ขนาดและความชุกชุมของหอยโข่งทะเลบริเวณฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทย

จากการสำรวจหอยโข่งทะเลบริเวณฝั่งตะวันตกของประเทศไทย พบหอยโข่งทะเลทั้งหมด 3 ชนิด (Fig. 2) จำนวน 753 ตัว โดยแยกเป็น *H. asinina* 13 ตัว *H. ovina* 130 ตัว และ *H. varia* 610 ตัว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

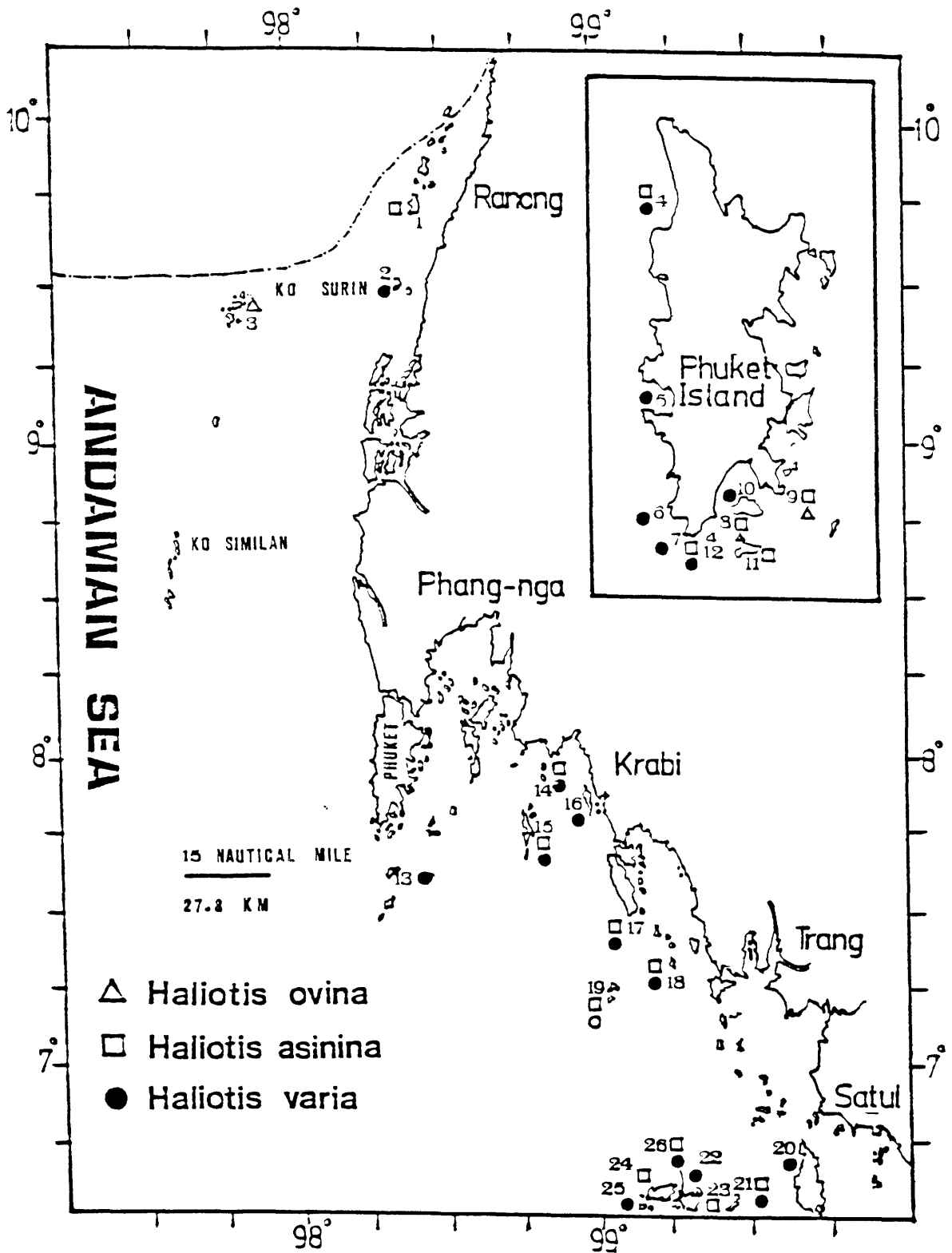
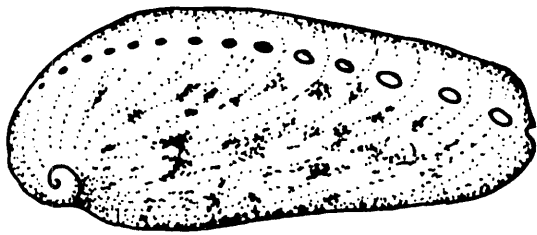
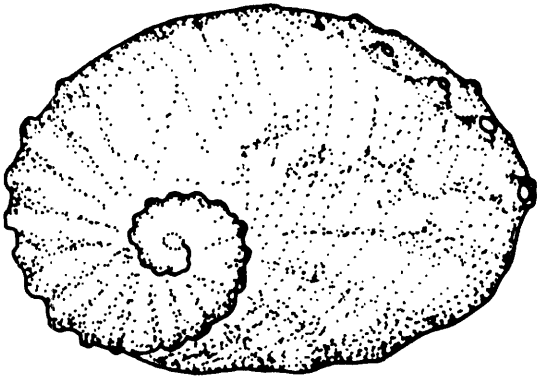

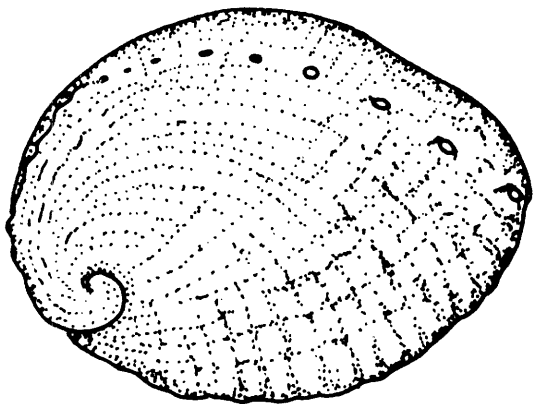
Figure 1 Map of the west coast of Thailand showing the stations in the area of investigation.

Haliotis asinina

Haliotis ovina

Haliotis varia

Figure 2 Three species of abalones found along the Andaman sea coast of Thailand.

H. asinina ขนาดและความชุกชุมแสดงไว้ใน Table 1 จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 13 ตัวอย่าง ความยาวเปลือกเฉลี่ย 43.8 มม. ความกว้างเฉลี่ย 22.8 มม. เนื่องจากตัวอย่างมีขนาดแตกต่างกัน

กันมาก ดังนั้นขนาดที่พบมากที่สุดมีความยาวเปลือกอยู่ระหว่าง 20–29 มม. (38.4%) และความกว้างของเปลือกอยู่ระหว่าง 10–19 มม. (38.4%) ความยาวและความกว้างของเปลือกมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอย (regression coefficient, B) เท่ากับ 0.5273 ซึ่งแสดงว่าความกว้างของเปลือกหอยโข่งทะเลจะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 0.5273 มม. ต่อความยาวเปลือก 1 มม. (Fig. 3a) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient, r) เท่ากับ 0.9454

H. ovina ขนาดและความชุกชุมแสดงไว้ใน Table 2 จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 130 ตัวอย่าง ความยาวเปลือกโดยเฉลี่ย 43.6 มม. ความกว้างเฉลี่ย 32.8 มม. ขนาดที่พบมากที่สุดมีความยาวเปลือกระหว่าง 40–49 มม. (37.7%) รองลงมาขนาดความยาวระหว่าง 50–59 มม. (19.2%) สำหรับความกว้างของเปลือกขนาดที่พบมากที่สุดมีค่าระหว่าง 30–39 มม. (47.7%) ความยาวและความกว้างของเปลือกมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอย (regression coefficient, B) เท่ากับ 0.7164 ซึ่งหมายถึงหอยโข่งทะเลชนิด *H. ovina* จะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 0.7164 มม. ต่อความยาวเปลือก 1 มม. (Fig. 3b) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient, r) เท่ากับ 0.9775

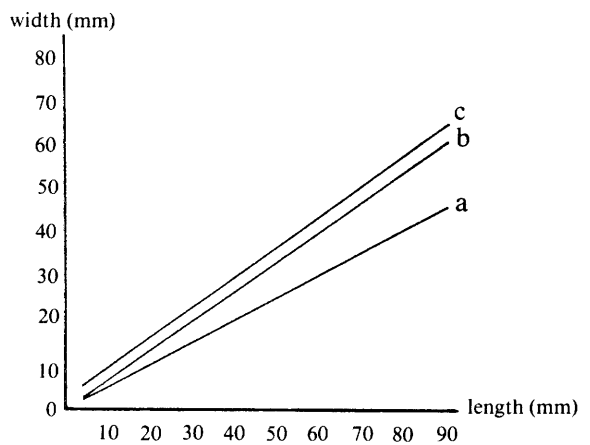

Figure 3. Length-width relationship of shells.

- a. *Haliotis asinina*
- b. *H. ovina*
- c. *H. varia*

Table 1 : Shows sizes and abundance of *H. asinina* along the west coast of Thailand.

length (mm)				Width (mm)			
size range	no. ind.	%	lowest-highest	size range	no. ind.	%	lowest-highest
0-9	0	0	—	0-9	1	7.7	8.2
10-19	1	7.7	13.2	10-19	5	38.4	—
20-29	5	38.4	—	20-29	3	23.1	—
30-39	0	0	—	30-39	3	23.1	—
40-49	1	7.7	—	40-49	—	—	—
50-59	2	15.4	—	50-59	1	7.7	51.1
60-69	2	15.4	—	60-69	—	—	—
70-79	1	7.7	—	70-79	—	—	—
80-89	1	7.7	80.6	80-89	—	—	—
Total	13	100		Total	13	100	
average length (\bar{X})	=	43.8		Average (\bar{X})	=	22.8	
SD	=	23.8		SD	=	13.0	

Table 2 : Shows sizes and abundance of *H. ovina* along the west coast of Thailand.

length (mm)				width (mm)			
size range	no. ind.	%	lowest-highest	size range	no. ind.	%	lowest-highest
0-9	0	0	—	0-9	3	2.3	7.5
10-19	7	5.4	11.1	10-19	12	9.2	—
20-29	12	9.2	—	20-29	24	18.5	—
30-39	23	17.7	—	30-39	62	47.7	—
40-49	49	37.7	—	40-49	24	18.5	—
50-59	25	19.2	—	50-59	5	3.8	54.9
60-69	9	6.9	—	60-69	—	—	—
70-79	5	3.9	75.5	70-79	—	—	—
80-89	—	—	—	80-89	—	—	—
Total	130	100		Total	130	100	
average length (\bar{X})	=	43.6		average width (\bar{X})	=	32.8	
SD	=	13.4		SD	=	9.8	

H. varia ขนาดและความชุกชุมแสดงไว้ใน Table 3 จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 610 ตัวอย่าง ความยาวเปลือกของ *H. varia* โดยเฉลี่ย 33.4 มม. ความกว้างเฉลี่ย 23.2 มม. ขนาดที่พบมากที่สุดมีความยาวอยู่ระหว่าง 30–39 มม.

(35.1%) ความกว้างระหว่าง 20–29 มม. (43.6%) ความยาวและความกว้างของเปลือกมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอย (regression coefficient, B) เท่ากับ 0.687 ดังนั้น ความกว้างของเปลือกหอยโข่งทะเล *H. varia* จะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 0.687 มม. ต่อความ

Table 3 : Sizes and abundance of *H. varia* along the west coast of Thailand.

length (mm)				width (mm)			
size range	no. ind.	%	lowest-highest	size range	no. ind.	%	lowest-highest
0-9	0	0	—	0-9	5	0.8	9.0
10-19	48	7.9	12.1	10-19	212	34.7	—
20-29	179	29.3	—	20-29	266	43.6	—
30-39	214	35.1	—	30-39	123	20.2	—
40-49	138	22.6	—	40-49	4	0.7	40.2
50-59	30	4.9	—	50-59	—	—	—
60-69	1	0.2	60.1	60-69	—	—	—
70-79	—	—	—	70-79	—	—	—
80-89	—	—	—	80-89	—	—	—
Total	610	100		Total	610	100	
average length (\bar{X})	=	33.4		average width (\bar{X})	=	23.2	
SD	=	9.8		SD	=	7.2	

ยาวเปลือก 1 มม. (Fig. 3c) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient, r) เท่ากับ 0.9366

สำหรับขนาดและความชุกชุมของหอยโข่งแต่ละชนิดในแต่ละบริเวณที่ทำการสำรวจทั้งหมด แสดงไว้ใน Table 4

2. การแพร่กระจายของหอยโข่งทะเลทางฝั่งตะวันตกของประเทศไทย

การแพร่กระจายของหอยโข่งทะเลทั้งสามชนิด แสดงไว้ในตารางที่ 4 และรูปที่ 1 หอยโข่งทะเล *H. varia* เป็นชนิดที่พบแพร่กระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณหาดหิน และแนวปะการังซึ่งตลอดแนวโขดหิน ตลอดแนวฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทย โดยพบตั้งแต่จังหวัดระนองไปจนถึงจังหวัดสตูล ในจังหวัดระนอง เกาะขามใหญ่เป็นแหล่งที่พบมากที่สุด ส่วนบริเวณหมู่เกาะสุรินทร์และหมู่เกาะสิมิลันต์ไม่พบเลย บริเวณจังหวัดภูเก็ตแหล่งที่พบมากคือบริเวณอ่าวเสนและเกาะโหลน จังหวัดกระบี่พบปริมาณมากแทบทุกเกาะ โดยเฉพาะบริเวณด้านเหนือของเกาะพีพีตอน จังหวัดตรังพบอาศัยอยู่มากที่สุดในบริเวณเกาะรอก เกาะไหง และ

เกาะกระดาน ส่วนจังหวัดสตูลพบได้ทั่วไป แต่มีปริมาณไม่มากนักในบริเวณเกาะตะรุเตา หมู่เกาะอาดัง แต่ที่มีปริมาณมากคือบริเวณเกาะหินงาม

H. ovina เป็นชนิดที่อาศัยอยู่ตามใต้ปะการัง ดังนั้น การแพร่กระจายจึงขึ้นอยู่กับแนวหินปะการัง บริเวณเกาะในจังหวัดระนองพบน้อยมาก เช่นเดียวกับบริเวณรอบเกาะภูเก็ต แหล่งใหญ่ที่พบมากที่สุด คือ บริเวณเกาะหลีเป๊ะในหมู่เกาะอาดัง จังหวัดสตูล และอีกแหล่งหนึ่งที่พบมากคือ บริเวณด้านตะวันตกของเกาะด้ามขวาน จังหวัดกระบี่

H. asinina เป็นชนิดที่อาศัยอยู่ตามแนวปะการังเช่นเดียวกัน ในการสำรวจครั้งนี้พบน้อยที่สุด ตัวอย่างที่สำรวจพบเฉพาะบริเวณแนวปะการังรอบ ๆ เกาะภูเก็ต ส่วนในบางแห่ง เช่น เกาะสุรินทร์ พบเฉพาะเปลือกซึ่งถูกคลื่นซัดมาติดตามชายหาดเท่านั้น

วิจารณ์

หอยโข่งทะเลในโลกลนี้ มีประมาณร้อยละ 3 ชนิด (Ino, 1980) ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชนิดที่พบโดยทั่วไปมี 3 ชนิด คือ *H. asinina*, *H. ovina* และ *H. varia* ซึ่งรายงานพบว่าพบใน

Table 4 : Distribution of *Haliotis* spp. along the west coast of Thailand.

Area Province/Station	number and average size of <i>Haliotis</i> spp.									
	<i>H. asinina</i>			<i>H. ovina</i>			<i>H. varia</i>			
	no.	length (mm)	width (mm)	no.	length (mm)	width (mm)	no.	length (mm)	width (mm)	
RANONG	1. Ko Payam	—	—	—	1	22.0±0	17.0±0.	—	—	—
	2. Ko Kam Yai	—	—	—	—	—	—	29	35.0±6.9	23.6±4.9
	3. Ko Surin	+	—	—	—	—	—	—	—	—
PHUKET	4. Naiyang Beach	—	—	—	2	15.5±4.5	13.6±4.1	5	41.2±9.0	27.7±6.5
	5. Kalim Beach	—	—	—	—	—	—	4	42.3±2.7	25.0±11.0
	6. Ao Sane	—	—	—	—	—	—	17	26.9±5.1	17.4±2.8
	7. Nai Harn Beach	—	—	—	—	—	—	2	32.8±1.6	23.5±4.4
	8. Rawai Beach	1	13.2	8.2	4	54.0±7.8	40.7±5.7	—	—	—
	9. Laem Pan Wa	2	45.5±32.7	21.1±13.6	2	50.0±2.2	35.5±4.8	—	—	—
	10. Ko Lone	—	—	—	—	—	—	23	33.9±8.3	24.6±6.2
	11. Ko Hi	—	—	—	1	36.5±0	28.6±0	—	—	—
	12. Ko Bon	—	—	—	5	47.4±15.4	33.8±7.4	11	26.9±9.6	19.0±6.6
	13. Ko Raja Yai	—	—	—	—	—	—	1	40.7±0	28.9±0
* Ko Phuket	10	46.5±22.3	24.6±13.3	7	50.3±6.3	36.9±4.9	18	47.5±7.2	33.1±4.0	
KRABI	14. Ko Dam Khwan	—	—	—	25	48.8±12.6	36.7±9.2	58	27.1±8.5	18.7±6.3
	15. Ko Phi Phi Don	—	—	—	7	45.5±19.5	34.3±14.0	62	33.2±9.0	22.5±6.4
	16. Ko Pu	—	—	—	—	—	—	24	37.4±10.5	25.7±7.5
TRANG	17. Ko Ngai	—	—	—	1	71.9±0	51.4±0	50	37.5±7.4	27.3±6.8
	18. Ko Kradan	—	—	—	1	71.3±0	54.8±0	64	31.9±8.3	22.5±6
	19. Ko Rok	—	—	—	2	54.8±8.6	39.5±5.2	144	34.8±9.1	24.2±6.3
SATUN	20. Ko Tarutao	—	—	—	—	—	—	10	39.0±9.2	29.9±8.1
	21. Ko Bubub	—	—	—	2	54.7±5.5	39.5±3.5	15	45.3±5.4	31.5±4.0
	22. Ko Adang	—	—	—	—	—	—	1	38.5±0	27.0±0
	23. Ko Lipae	—	—	—	53	40.8±9.4	31.2±7.5	—	—	—
	24. Ko Butang	—	—	—	10	43.4±8.6	32.4±6.0	—	—	—
	25. Ko Palai	—	—	—	—	—	—	11	36.0±7.8	24.0±10.4
	26. Ko Hin-ngam	—	—	—	7	25.1±16.5	19.4±13.6	61	23.8±6.9	16.2±4.8
Total	13	—	—	130	—	—	610	—	—	

+ dead shell collected on the beach.

* collected by the sea-gypsies around Ko Phuket.

ฟิลิปปินส์ (Fuze, 1981), อินโดนีเซีย (Roberts, et al., 1982) และไทย (อนุวัฒน์และยอห์น, 2529) หอยโข่งทะเลทั้งสามชนิดสามารถแยกชนิดได้ง่ายโดยใช้ลักษณะเปลือกและสัณฐานด้านท้องของส่วน epipodium กล่าวคือ *H. asinina* มีลักษณะรูปร่างยาวรีและเปลือกมีสีเขียวมะกอก *H. ovina* มีลักษณะกลมรี ส่วนยอดหัวโค้งเป็นวง และส่วน epipodium มีสีเทาครีมเป็นแถบเส้นเรียงอยู่รอบ

epipodium ส่วน *H. varia* ยอดหัวไม่โค้งเป็นวง และส่วน epipodium มีสีเหลืองหรือสีเนื้อและสีเนื้อ และไม่ปรากฏว่ามีสีอื่นเจือปนอยู่

หอยโข่งทะเลชนิด *H. varia* มีความชุกชุมมากกว่าอีกสองชนิด และมีการแพร่กระจายตลอดแนวฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทย ในบางแห่งที่ไม่พบหอยโข่งทะเลชนิดนี้ อาจจะเนื่องมาจากลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญในการ

กำหนดการแพร่กระจาย กล่าวคือ ในบริเวณแนวโคดหินบางแห่งมีสัตว์อื่น ๆ เช่น เพรียง หอย-ฝาเดี่ยว ปู เม่นทะเล ฯลฯ อาศัยอยู่มาก ซึ่งสัตว์เหล่านี้แก่งแย่งพื้นที่ อาหาร และเป็นศัตรูของหอยโข่งทะเลจนอาจเป็นผลให้ปริมาณของหอยโข่งทะเลลดน้อยลงหรือไม่มีเลย *H. ovina* มีปริมาณรองลงมาจาก *H. varia* ปริมาณที่พบมากมักจะ เป็นบริเวณแนวปะการังที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ บริเวณรอบเกาะภูเก็ตมีปริมาณน้อยเนื่องจากแนวปะการังถูกทำลาย และมีผู้เก็บหอยตามแนวปะการังอยู่เป็นประจำ *H. asinina* มีปริมาณน้อยและแพร่กระจายน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากเป็นชนิดที่อาศัยอยู่ในระดับลึกมากกว่า 5 เมตรลงไป เป็นหอยโข่งทะเลที่มีสีสันกลมกลืนกับปะการังมาก

ขนาดของหอยโข่งทะเลทั้งสามชนิด จากการสำรวจ *H. asinina* มีขนาดความยาวเปลือกมากที่สุด คือ ยาวถึง 80.6 มม. ส่วน *H. ovina* มีขนาดเปลือกยาวที่สุดรองลงมา คือ 75.5 มม. และ *H. varia* มีขนาดยาวที่สุดเพียง 60.1 มม. ความยาวเฉลี่ยของแต่ละชนิด *H. asinina* มีความยาวเฉลี่ย 43.8 มม., *H. ovina* 43.5 มม. และ *H. varia* 33.4 มม. ส่วนขนาดที่พบโดยทั่วไป *H. ovina* จะพบขนาดใหญ่กว่าอีกสองชนิด คือ โดยทั่วไปพบขนาดระหว่าง 40-49 มม. (37.7%) รองลงมา คือ *H. varia* พบขนาดระหว่าง 30-39 มม. (35.1%) และ *H. asinina* พบขนาดระหว่าง 20-29 มม. (38.4%) ซึ่งจากข้อมูลเหล่านี้สรุปได้ว่า *H. ovina* เป็นชนิดที่พบโดยทั่วไปมีขนาดใหญ่กว่าชนิดอื่น คือ นอกจากจะมีขนาด 40-49 มม. แล้ว ขนาดที่พบรองลงมาที่อยู่ระหว่าง 50-59 มม. (ตารางที่ 2) *H. ovina* จึงเป็นหอยโข่งทะเลของไทยชนิดที่น่าสนใจในการนำมาเพาะเลี้ยงเพื่อเพิ่มปริมาณให้มากขึ้น

คำขอบคุณ

ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณผู้มีรายนามต่อไปนี้ คือ คุณบุญเลิศ ผาสุก ผู้อำนวยการศูนย์ชีววิทยาทางทะเลภูเก็ต ที่ได้สนับสนุนงานวิจัยนี้ คุณสาเหตุ อุตสาหะ และเจ้าหน้าที่เรือประมง 14 ที่ได้ช่วย

เก็บรวบรวมตัวอย่าง คุณจำเริญ เขี้ยวแก้ว ที่ได้ช่วยพิมพ์รายงานฉบับนี้ และคุณสกน นวมพันธ์ ที่ได้ช่วยวาดรูป และขอขอบคุณ ดร.ประทักษ์ ตาบพิพรธรรม คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตร-ศาสตร์ บางเขน ที่ได้ช่วยตรวจทานแก้ไขรายงานฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- สมชัย บุศราวิช. 2530. ชีววิทยาการสืบพันธุ์ของหอยโข่งทะเลบริเวณเกาะบอน จังหวัดภูเก็ต, น.79-80. ในบทคัดย่อการสัมมนาวิชาการประจำปี 2530 กรมประมง 15-17 กันยายน 2530 สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ บางเขน
- สิริ ทุกข์วินาศ, วชิระ เหล็กนิ่ม, เยาวนิตย์ ดนยดล, ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร และเพิ่มศักดิ์ เฟิงมาก. 2529. ผลการสำรวจชนิดและการแพร่กระจายของหอยโข่งทะเล (*Haliotis* spp.) ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช และสงขลา เอกสารเผยแพร่ฉบับที่ 1/2529, สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งจังหวัดสงขลา กรมประมง 16 น.
- อนุวัฒน์ นทีวัฒนา และยอห์น ฮิลลิเบอร์ก. 2529. การสำรวจชนิดหอยโข่งทะเลบริเวณเกาะภูเก็ต และความเป็นไปได้ของการเพาะเลี้ยงหอยโข่งทะเลในประเทศไทย, วารสารการประมง 39(2) : 177-190.
- Fuze, D.m., 1981. Notes on the biology of *Haliotis varia* and *Haliotis asinina*. Fish Res. J. Philipp. 6 : 39-49.
- Ino, T., 1980. Abalones and their industry in Japan. In : Fisheries in Japan, abalone and oyster. pp.165-200. Ed. by U. Noda, Tokyo. Marine Products Photo Materials Association.
- Roberts, D., S. Soemodihardjo & W. Kastoro, 1982. Shallow water marine molluscs of North-West Java. Lembaga Oseanologi Nasional, Lembaga Ilmu Penguatahuan Indonesia, Jakarta; 143 p.